

Lesbrief MENSENDIEREN

voor onderbouw / middenbouw / bovenbouw / ouders / verzorgers

Over het boek

Vijfentwintig dieren, elk verdeeld in verschillende elementen van dat betreffende dier, laten de uiteenlopende kanten van hun relatie tot de mens zien. De woorden onder de verschillende dier-elementen hebben hun eigen aanvullende betekenis. We gaan van de verrukking van een druppel honing, naar de boodschap toevertrouwd aan een duif, van een weerhaan in de storm, naar de vermomming van de gelaarsde kat, van het spel met de gans naar een verhaal geschreven met zijn pen, van een uittocht van kleine schildpadden naar de zee, naar het design van een bril, van een laboratoriumrat naar een rat als maatje.

Dit boek nodigt uit tot reflectie op de band tussen mens en dier, ook volgens verschillende culturen. Geïnspireerd door het boek staan hieronder een aantal lessuggesties. De volgorde maakt niet uit; kies gewoon de opdrachten die je het meeste aanspreken. Veel plezier!

1. Met de klas het boek bekijken. Stop wat langer bij onderstaande 4 dieren en doe de opdrachten.

(NB: laat bij 1B (Kat) eerst alléén de woorden zien en bij 1C (Schaap) laat je eerst alléén het beeld zien).

1A. Adelaar

De figuur van een vliegende adelaar beslaat twee pagina's en bestaat uit drie elementen die samen het geheel van het dier vormen. De veerpunten van de vleugel zijn eigenlijk ook de veren van de hoofdtooi van een Indiaans opperhoofd. Op het volgende element zien we een jager te paard die met de adelaar aan het jagen is en het derde element toont hem vrij vliegend onder de bewonderende blikken van degenen die hem door zijn verreikijker observeren.

Bekijk de plaat samen met de kinderen. Vraag de kinderen te vertellen wat ze weten over deze majestueuze vogel; hoe zijn de woorden en beelden met elkaar verbonden en wat betekenen ze?

1B. Kat

Het kattenbeeld bestaat uit vier elementen. Zorg ervoor dat het beeld van de kat bedekt is en laat eerst alleen de woorden zien, of schrijf deze even op het bord.

Het spel is om te begrijpen wat de logische link wordt met de vier woorden onder de elementen in de afbeelding.

- Bijgeloof. Wat heeft de kat met bijgeloof te maken?
- Vermomming. Ken je katten die zich hebben vermomd?
- Verering. Ken je katten die carrière hebben gemaakt en goddelijk zijn geworden?
- En tot slot: knuffel. Wat zou daarmee bedoeld kunnen worden?

Laat nu de hele figuur zien. Maar denk er nog eens goed over na, als je eenmaal de hele figuur ziet, wie het meeste geniet van de knuffel. Alleen de dames die ze aaien, of..?

3B. Schaap

Laat nu alleen het beeld van het schaap aan de kinderen zien: zorg dat de woorden bedekt zijn.

Het schaap is zelfs verdeeld in vijf verschillende elementen. Dit komt omdat onze interacties met dit dier zo talrijk zijn. Vraag aan de kinderen of ze er een paar kunnen opnoemen? Laat ze opschrijven welke woorden ze denken dat bij de verschillende elementen horen.

Geef de klas vervolgens, gewoon door naar de afbeelding te kijken, achtereenvolgens de vijf definities voor de delen van de tekening. Het zal een leuke verrassing zijn om te zien wie het dichtst in de buurt komt van de woorden die door de auteur zijn gekozen. Let op: de metaforische betekenis speelt een belangrijke rol!

4B. Slang

De slang is ook verdeeld in vijf verschillende elementen. In het eerste deel van de tekening zien we de beet van een slang in de hand van een mens, daarna zien we het lijf van dit reptiel rond een boom kronkelen. Op het derde element zien we een persoon die een hemd en een broek draagt, ondersteund door een riem die is gemaakt van slangenleer. Onder dit element staat: cadeau.

Wat denk je dat dit element betekent als het bij het woord cadeau hoort? Probeer in de klas met je klasgenoten een ander woord te vinden dat dit woord zou kunnen vervangen. Kies het beste woord uit en leg uit waarom het jou overtuigt.

2. Praten en schrijven over dieren

Praat met de kinderen over de dieren die ze in hun leven hebben ontmoet. Bijvoorbeeld: van hun huisdierhond tot het wilde zwijn die ze ooit in het bos zagen, van de olifant die hen in de ogen keek in de dierentuin, tot de vlieg die ze maar niet te pakken kregen. Laat de kinderen een aantal persoonlijke ontmoetingen met een dier opschrijven die ze zich kunnen herinneren.

Welke ontmoeting heeft het meeste indruk op ze gemaakt, en waarom? Deze ontmoeting mogen ze vertellen aan de rest van de klas.

3. Elfje maken (kort gedicht) – individueel

Hebben de kinderen een favoriet dier? Maak daar een 'ELF' over: een gedicht met in totaal elf woorden. **5 regels met 1/2/3/4/1 woorden.**

Bijv: Meeuw/Witte veren/Duikt naar beneden/Vechten om te eten/Honger!

Of: Kat/scherpe nagels/zachte zwarte vacht/spint harder dan ik/lief.

Laat de leerlingen elkaar de elfjes voorlezen.

4. Dieren herkennen in de covertitel en zelf een letter maken

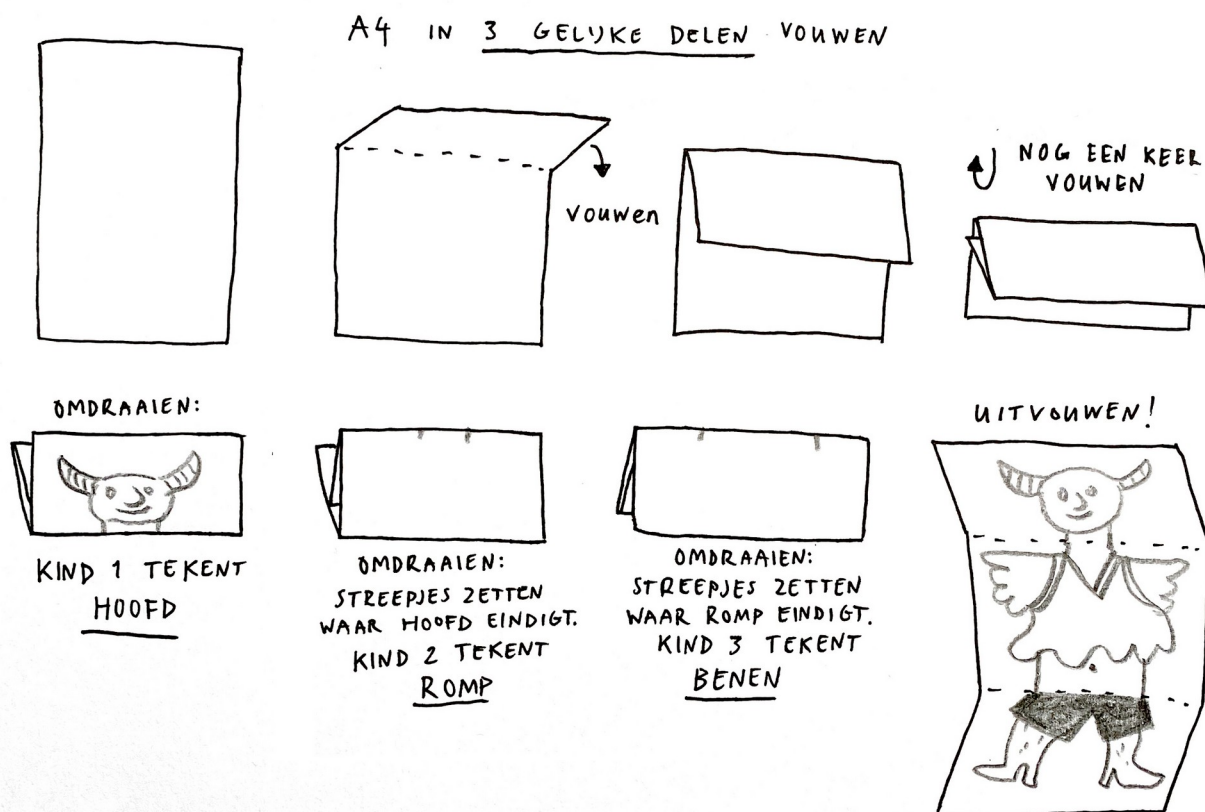
Op de cover van MENSENDIEREN staan niet zomaar letters. Er zitten details van dieren en mensen in de letters achter verstopt. Bekijk de letters klassikaal. Kunnen de kinderen ontdekken bij welke dieren deze details horen?

4A. Geef de kinderen een wit A4 en laat ze de omtrek van de eerste letter van hun naam tekenen (probeer het hele papier te gebruiken en maak de letter niet te dun, zodat er ruimte is om in de letter te tekenen). Laat de kinderen nu de letter invullen met dieren die ze zelf bijzonder vinden of waar ze van houden.

Kleur in en maak er een expositie van in de klas.

Misschien zijn er zelfs nog wel woorden te maken met alle letters, of een hele zin?

4B. Laat de kinderen op een gekleurd A4 een tekening maken van een dier waar ze van houden of die ze bijzonder vinden. Laat ze daarna op een ander wit A4 de omtrek van eerste letter van hun naam tekenen, knip dan de letter uit het vel papier, zodat er een sjabloon overblijft. Leg de sjabloon op de tekening, zodat de tekening nu de lettervorm vult. Schuif net zo lang met je sjabloon tot je de mooiste uitsnede hebt en plak de papieren dan aan elkaar vast. Knip eventueel een beetje bij. Hang alle letters op in de klas, misschien vormen ze wel woorden of een zin?

5. Ontwerp je eigen wezen (in groepjes van 3): zie voorbeeld hierboven

De dieren uit MENSENDIEREN bestaan uit verschillende elementen.

Laat de kinderen hun eigen fantasiewezens maken, bestaande uit 3 elementen:

HOOFD – ROMP – BENEN. Maak groepjes van 3 en geef iedereen een A4 papier. Vouw deze in de lengte in 3 delen, zodat deze uit te klappen is. Op het bovenste gedeelte komt het hoofd (laat je fantasie de vrije loop!), deze vouwt de leerling om zodat het hoofd verborgen is, maar je nog wel net ziet waar de nek uitkwam. Geef het omgevouwen papier door: daar kan je buurman/vrouw verder tekenen met de romp. Opnieuw omvouwen en verbergen, zodat je alleen ziet waar de benen verder moeten gaan. Nu tekent de volgende leerling de benen. Als die klaar zijn, uitklappen maar! Verrassing: nu zien we de wezens pas in hun geheel. Kleur ze eventueel nog mooi in en exposeer ze in de klas.

Extra: bedenk woorden die bij elk lijf-onderdeel passen en schrijf deze er netjes bij. En misschien hebben deze wezens ook wel een bijzondere naam? Schrijf deze er ook bij.

6. Ontwerp je eigen dier (individueel)

Kies een dier en teken de omtrek van dit dier zo bladvullend mogelijk op een liggend A4. Vouw het blad nu 1x, zodat er een lijn in het midden ontstaat: nu is het dier in tweeën verdeeld.

Bedenk nu twee verschillende aspecten van dit dier en werk dit uit aan beide kanten zodat het verschil goed zichtbaar is. Schrijf er twee bijpassende woorden onder.

7. Verschillende landen – op onderzoek met een klein groepje

In het boek komen dieren uit verschillende landen voorbij. Bij deze landen horen verschillende culturen, en elke cultuur gaat weer op een andere manier met dieren om. Maak kleine groepjes, de docent geeft elk groepje een dier uit het boek om te bestuderen. (Tip voor docent: dieren met een duidelijk buitenland: Adelaar, Beer, Dromedaris, Koe, Krokodil, Olifant, Schildpad, Tijger, Zeehond.)

Vraag de kinderen om uit te vinden in welk land hun dier leeft. Laat ze een onderzoekje doen: waar ligt het land op de wereldkaart, wat voor taal wordt er gesproken, wat voor klimaat heeft het land, wat eten ze daar graag, etc. Laat ze dit opschrijven en daarna klassikaal aan elkaar vertellen wat ze ontdekt hebben.

8. Maak een verrassingsgedicht – in groepjes met 4 of 5 kinderen

Elk groepje krijgt 1 vel papier. De eerste schrijver schrijft een dichtregel, beginnend met: "Voor mij is een dier..." (Zorg ervoor dat niemand meeleeft, dan blijft het een verrassing!) Daarna schrijft hij/zij het eerste woord van de tweede regel en vouwt het papier zodanig dat dat de eerste regel bedekt is.

De tweede schrijver gaat vervolgens verder met het eerste woord (of het laatste als je wilt dat het rijmt). Hij/zij laat zich hierbij leiden (of juist niet) door wat hij, aan de hand van het woord, denkt wat er in de eerste regel staat. Ook hij/zij schrijft een woord voor de derde schrijver (zorg wederom dat niemand meeleeft!) en zo voort.

Als iedereen is geweest vouwen jullie het papier uit en leest iemand het hele gedicht voor.

9. Maak de zin af

Maak deze zin af 'met mooie woorden':

Als ik voor 1 dag een dier was dan.....

Het mag best een lange zin zijn. Eerst individueel laten bedenken en opschrijven. Dan om de beurt ontstaan en langzaam en duidelijk voorlezen.

10. Stripverhaal maken

In MENSENDIEREN worden dieren en mensen op allerlei manieren bekeken. Kies eens een moment uit je leven waarop jij in contact was met een dier (voorbeeld: toen je voor het eerst alleen een hond uit mocht laten, toen je een prijs kreeg met paardrijden, toen de poes van je buurvrouw doodging, toen je een bijzonder vogel zag, etc etc).

Neem dit moment als uitgangspunt en maak hier in 9 plaatjes een stripverhaal van op een A4.

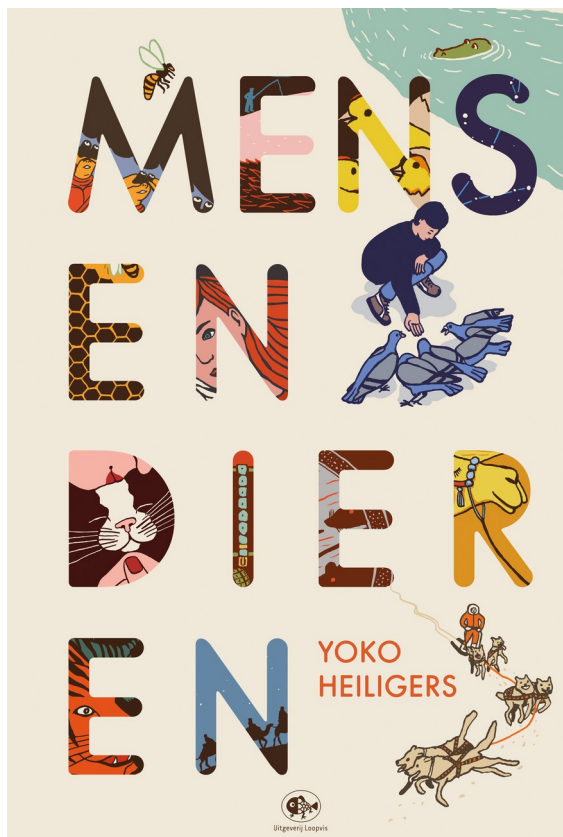
11. Filosoferen met Coen Simon: lees samen het Kakkerlakje 'Dierenliefde' (te bestellen bij uitgeverij Loopvis)

In het boekje 'Dierenliefde' (uit de reeks verstuurbare boekjes genaamd Kakkerlakjes) liet filosoof Coen Simon zich inspireren door MENSENDIEREN. Lees deze filosofische tekst voor. Er staan veel vragen in.

Vraag na afloop wat de kinderen ervan vonden? En wat vinden zij zelf dat je van een dier mag vragen? Praat er eens over met elkaar. Zijn de kinderen het met elkaar eens of denken ze er heel verschillend over? Alles is goed!

12. Kleurplaat kleuren

Op de website van uitgeverij Loopvis is een mooie kleurplaat van de Beer te downloaden, op A3 en A4 formaat.

MENSENDIEREN
Yoko Heiligers
ISBN 9789 0832 6301 4
Leeftijd vanaf 5 jaar
uitgeverij Loopvis, 2023